

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 398/99

כבוד הנשיא א' ברק
כבוד המשנה לנשיא ש' לוין
כבוד השופט ת' אור

בפני:

1. קופת חולים של ההסתדרות הכללית
2. ד"ר יוסף פקטור
3. ד"ר מרקו אלטארס
4. ד"ר אריה גרובר

המערערים:

נגד

1. לאה דיין
2. משה דיין
3. עזבון המנוחה, בתם של לאה ומשה דיין

המשיבים:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו מיום
9.12.98 בת"א 1037/93 שניתן על ידי כבוד השופט צ' מ' הכהן

עו"ד י' אבימור
עו"ד פ' מזרח

בשם המערערים:
בשם המשיבים:

פסק-דין

השופט ת' אור:

1. המשיבים 1 ו-2, לאה ומשה (להלן: **המשיבים**) הגישו נגד המערערים תביעת נזיקין בגין רשלנות רפואית, לבית המשפט המחוזי בתל אביב. המערערים 2-4 שמשו בתקופה הרלבנטית בשנת 1986 כרופאים בבית חולים מאיר (להלן: **בית החולים**), השייך למערערת הראשונה ומנוהל על ידה.

המשיבים הנם הוריה של תינוקת אשר נולדה טרם זמנה, כאשר אמה, המשיבה הראשונה (להלן: **המשיבה**) היתה בחודש השישי להריונה. למשיבה בן מנישואין קודמים, ואילו למשיב השני (להלן: **המשיב**) אין ילדים. בשל רצונם העז בילד משותף, עברו בני הזוג טיפולי פוריות הכרוכים בכאבים ובאי נוחות. לאחר כשנתיים השיגו בני הזוג את מבוקשם, ובגיל 37 הרתה המשיבה.

בעת היות המשיבה בחודש השישי להריונה נעשה בה דיקור מי השפיר. על ידי בדיקת מי השפיר בקשו המשיבים לדעת את מצב העובר. בקשר לכך, בוצעו במשיבה בדיקות והיא טופלה בבית החולים. כתוצאה

מהנחיות והחלטות של הרופאים המערערים, כל אחד בקטע אחר של הארועים, בוצעה הפלה של העובר אשר בבטנה של המשיבה. על פי שנאמר למשיבה, העובר אשר בטנה, זכר על פי מינו, עתיד להיוולד עם פגמים - ללא חלק מאבריו או מונגולואיד - ובנסיבות אלה אין מנוס מביצוע ההפלה. כפי שהוברר, לא היה יסוד למסקנה שצריך לבצע הפלה, ובודאי לא יסוד למסור למשיבה על הפגמים בעובר. מה שהוברר הוא, שלא נעשו הבדיקות המתאימות קודם ביצוע ההפלה, כדי לברר אם אמנם אין מנוס מהפלה בגלל פגמים שבעובר.

בנסיבות המקרה, אף האיכו במשיבה לבצע את ההפלה, אף קודם שהצליחה להיוועץ בבעלה, המשיב, ולקבל את הסכמתו לביצוע ההפלה. המשיב הגיע לבית החולים אחרי שתהליך ההפלה כבר החל וזמן לא רב אחר כך יצא העובר מרחם אמו. את שארע באותו שלב תארה המשיבה בעדותה בבית המשפט המחוזי:

"בעלי ישב לידי ופתאום הרגשתי שאני יולדת והעובר זז בין הרגליים שלי. אני התרוממתי לראות, וראיתי שזו תינוקת ממין נקבה, שלמה עם ידיים ורגליים. התחלתי לצעוק שיבואו אחיות ... עד שהאחיות הגיעו בערך 15 דקות היא חיה ... ואז נפטרה התינוקת ... בעלי היה כל הזמן בחדר איתי. גם אני אמרתי לו שיראה אם התינוקת שהיא ממין נקבה והיא שלמה ...".

נקל לשער את התדהמה שאחזה במשיבים כשהוברר להם שהאינפורמציה שנמסרה להם היתה מוטעית, שביצוע ההפלה היה שלא לצורך, וכי אבדו את ילדתם, אשר לו נולדה אך מספר שבועות יותר מאוחר היתה נולדת בריאה ושלמה.

לאמור לעיל יש להוסיף, שכששבו המשיבים לאחר האירוע האמור לטיפול הפרייה, והמשיכו בהם משך שלוש שנים, הסתבר שהמשיבה אינה מסוגלת עוד להרות. אכן, הרשלנות הרבה והמצטברת של שלושה הרופאים המערערים גרמה להפלה מיותרת, גרמה צער וכאבים למשיבים וסתמה את הגולל על האפשרות שיוולד להם ילד משותף.

2. פרט הנזק היחיד בגינו פוצו המשיבים היה נזק לא ממוני. בית המשפט פסק לכל אחד משני המשיבים בפרט נזק זה סכום של 600,000 ש"ח. סכום זה כולל גם ריבית מחושבת מיום המקרה ועד למועד פסק הדין, כך שסכום קרן הפיצוי ללא ריבית הוא של כ-400,000 ש"ח לכל אחד מהם.

בפנינו ערעור של המערערים על גובהו של הסכום שנפסק למשיבים. אין כל טענה נגד קביעת חובת המערערים לפצות את כל אחד מהמשיבים. טענות הערעור מופנות רק כנגד שיעור הפיצויים.

3. באי כוח הצדדים הסכימו שפסק הדין בערעור זה יינתן על דרך הפשרה, לפי סעיף 79 א' לחוק בתי המשפט (נוסח משולב). נוכח הסכמה זו, לא נרחיב ונפרט בנימוקינו. עם זאת, רואים אנו להעיר שתי הערות קודם שנציין את מסקנתנו.

ראשית, סכומי הנזק הלא ממוני הקבועים בדין לעניין תשלום פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (ראו סעיפים 4א(3) ו-4ב) לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה 1975- (להלן: חוק הפיצויים), וכן תקנות הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון), תשל"ו 1976- (להלן: התקנות), אינם רלוונטים לעניין שיעורו של הנזק הלא ממוני הנפסק בתביעות בשל נזקי גוף אשר נגרמו בגין רשלנותו של המזיק. בתביעות האחרונות שיעור הנזק הלא ממוני צריך להקבע בהתחשב בנסיבות המיוחדות של המקרה הקונקרטי, הכאבים והסבל של התובע במקרה הנדון (ראה ע"א 357/80 נעים נ' ברדה, פ"ד לו(3) 762, 776). סכום הפיצויים שייפסק אינו צריך להיות מושפע מסכומי הנזק הלא ממוני הנפסקים על פי הסטנדרטים של חוק הפיצויים והתקנות, אשר אינם עונים, ואינם מתיימרים לענות, על נסיבותיו המיוחדות של מקרה אינדבידואלי. זכיר, שסטנדרטים אלה נקבעו, בין היתר, בשל קיום אחריות מוחלטת לפיצוי נפגעי תאונות דרכים, מבלי שהתובע נדרש להוכיח קיום עוולה מצד הנתבעים.

שנית, על אף האמור לעיל, קיימת פרקטיקה, על פיה נקבע שיעור הנזק הלא ממוני בתביעות לפיצוי על נזקי גוף שאינן לפי חוק הפיצויים, בהשפעת סכום הפיצויים הנפסק בתביעות לפי חוק הפיצויים, כמכפלה של סכום אחרון זה. פרקטיקה זו זכתה לא אחת לביקורת (ע"א 180/88 עוזרי נ' שאפי, תקדין עליון 90(3) 606; ע"א 3843/90 אמין נ' מדינת ישראל, תקדין עליון 90(3) 428). היא גם גורמת במקרים רבים להפחתה בשיעור הפיצויים הנפסק בגין נזק לא ממוני בתביעות שאינן לפי חוק הפיצויים. הפרקטיקה האמורה גורמת לכך, ששיקולים החשובים לקביעת גובה הפיצויים נשכחים, או מתעלמים מהם. אכן, על בית המשפט להקפיד שתובעים לא יקופחו בשל הפרקטיקה האמורה, וכי הפיצוי הנפסק על נזק לא ממוני יתן ביטוי לנזק האמיתי שנגרם לתובע בנסיבותיו של כל מקרה.

4. אם נחזור לענייננו, כששוקלים אנו את כלל הנסיבות הצריכות לעניין, איננו סבורים שהפיצויים שנפסקו למשיבים - סכום כולל של כ-800,000 ש"ח לשניהם, בצירוף ריבית חוקית - חורגים מהסביר, ואין הם מצדיקים התערבות.

הערעור נדחה. המערערים ישלמו למשיבים הוצאות ערעור זה בסך של 20,000 ש"ח ומע"מ.

ניתן היום, כ' באלול התשנ"ט (1.9.99).

ש ו פ ט

המשנה לנשיא

ה נ ש י א

העתק מתאים למקור
שמריהו כהן - מזכיר ראשי
E03.99003980 /עכב